

A védjegyek és az ipari minták hazai és nemzetközi nyilvántartása

Kialakulóban lévő új nemzetgazdaságunk minden bizonnyal felértékeli a védjegyek rangját, szerepét is. A tájékoztató tevékenységben ugyancsak egyre többször fordul majd elő védjegyekre vonatkozó feladat. Tehát érdemes tájékozottságunkat e vonatkozásban is naprakésszé tenni.

A védjegy- és ipari mintaoltalom lajstromozással jön létre. Ez nem más, mint törvényben megszabott eljárással megvalósított nyilvántartásba vétel, konstitutív (jogot alapító) hatályú bejegyzés a lajstromba. Tehát több, mint bibliográfiai dokumentáció: a védjegyek és az ipari minták lajstromainak önmagában jogi érvényű összessége. Ezt egészítik ki az eligazodást segítő kartonrendszerek, kiadványok és egyéb segédeszközök.

Az említett iparjogvédelmi formákra vonatkozó tájékoztatási célú dokumentáció alapja a hazai iparjogvédelmi hatóságnál, az Országos Találmányi Hivatalnál (OTH) vezetett, mindenki számára hozzáférhető védjegy-nyilvántartás, illetve a hozzá készített kutatókarton-rendszer.

E dokumentáció kiegészítő és kiteljesítő elemei a következők:

- ▶ a védjegy- és ipari mintaoltalom megadásáról 1896 óta havonta rendszeresen kiadott tájékoztatás és éves összesítő név- és tárgymutató a *Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő* ben,
- ▶ a termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó dokumentum,
- ▶ egyéb tájékoztató kiadványok, jogszabálygyűjtemények.

Magyarország aláírója a védjegyek nemzetközi lajstromozására létesült Madridi Megállapodásnak. Védjegyjogunkat az 1969. évi IX. sz. törvény szabályozza. A két említett jogszabály egymással összhangban álló előírásai határozzák meg védjegy-nyilvántartásunk kereteit is. Ennek kettős funkciója van:

1. a jogot biztosító, legitimáló lajstromok összessége (jogot alapítani harmadik személlyel szemben csak a lajstromba történt bejegyzés alapján lehet),

2. teljes, naprakész, nyilvános katalógus a Magyarországon érvényben levő valamennyi hazai és nemzetközi védjegyről, illetve a rájuk vonatkozó minden lényeges adatról. Mint ilyen, az oltalmi eljárásban a kutatás, az összehasonlító vizsgálat alapjául szolgál.

Hatályos védjegy törvényünk a lajstromozás feltételeként szabja meg, hogy a megjelölés ne ütközzön ún. abszolút, ill. relatív lajstromozási akadályba. Ab-

szolút és az oltalomból kizáró akadályként sorolja fel az alábbi eseteket: a megjelölés nélküli a megkülönböztető képességet, megtevesztésre alkalmas, használata jogszabályba, erkölcsi normákba ütközik, másnak személyhez fűződő jogát sérti, másnak az országban közismert védjegyével azonos, valamely állam, hatóság, nemzetközi szervezet nevéből, névrövidítéséből, zászlójából, címeréből áll. Ezek a kizáró okok önmagukban, elvileg érvényesülnek, tehát függetlenül a védjegy által megjelölt áruféleségektől (ún. árujegyzéktől).

A törvény azonban olyan lajstromozást kizáró akadályokat is rögzít, amelyek csak a korábban fennálló oltalom vonatkozásában, az azonos vagy hasonló árukkal összefüggésben érvényesülnek. Ezek a lajstromozás relatív akadályai. Így nem részesülhet oltalomban a megjelölés, ha

- ▶ hivatalosan elfogadott ellenőrzési, szavatossági, hitelesítési jegyből, bélyegből áll;
- ▶ szabadalmazott növény- vagy állatfajta neve;
- ▶ korábban más javára védjegyyoltalom alatt állott, s bár az oltalom lemondás vagy megújítás hiánya miatt megszűnt, de azóta két év még nem telt el;
- ▶ másnak oltalom alatt álló vagy korábbi elsőbbséggel bejelentett védjegyével, illetve másnak ténylegesen használt, de nem lajstromozott megjelölésével azonos, vagy ahhoz az összetéveszthetőséggel hasonló.

A lajstromozási eljárásban az érdemi vizsgálat során meg kell tehát állapítani, hogy létezik-e más javára bejegyzett oltalom azonos vagy hasonló védjegy vonatkozásában. A korábbi jogokkal való ütközés szempontjából a védjegy két lényegi eleme, a megjelölés (szó, ábra, ezek kombinációja, sík vagy térbeli alakzat) és az árujegyzék (áru-, ill. szolgáltatási osztályok, amelyekre a megjelölés vonatkozik) kerül vizsgálatra. A védjegy törvény kötelező előírása az OTH-nál végzett elővizsgálat, amelyet a nemzetközi megállapodás akként szabályoz, hogy az ilyen vizsgálatot végző országok kedvező díjvisszatérítésben is részesülnek. E jogszabályi kötelezettségnek csak megbízható nyilvántartás alapján végzett kutatással lehet eleget tenni.

A védjegykutatói nyilvántartás

Az OTH-ban az érvényben lévően lajstromozott kb. 160 000 nemzetközi és 13 000 hazai védjegyről kutatási (összehasonlító) nyilvántartás, kartongyűjtemény található. Mivel a védjegy jog intézménye nálunk 1890-re nyúlik vissza, és a védjegyek oltalma korlátlanul, 10–10 éves időtartamokra meghosszabbítható, a nyilvántartott védjegyek között számos háború előtti, folyamatosan megújított védjegy is szerepel. A megújítás hiányában megszűnt védjegyek kartonjait ugyanakkor rendszeresen selejtezik.

A kutatási nyilvántartásban szerepelnek az egyes államok és egyéb hatóságok, nemzetközi szervezetek jelzései, a hivatalosan elfogadott ellenőrzési stb. jegyek, a szabadalmazott növény- és állatfajták nevei, az eredetmegjelölések, továbbá a gyógyszerés és egyéb hivatásos megnevezések, amelyek oltalmát nemzetközi megállapodások zárják ki.

Az egyes védjegyekről készült kutatókartonok tartalmazzák a védjegymegjelölést, a védjegybejelentőt, a vele kapcsolatos áru-, ill. szolgáltatási osztályokat, a bejelentés napját, a megújítás évét, a lajstromszámot, hazai védjegy esetében az esetleges képviselőt. A lajstromszámok alapján vannak nyilvántartva a lajstromozott védjegyek gyűjteményében a lajstromívek, amelyek minden információt tartalmaznak az illető védjegyről, így a védjegy "státusában" bekövetkezett összes változást, módosítást (jogutódlást, átruházást, név- és cím-, képviselő-, székhelyváltást, megújítást, használati engedély bejegyzését, megszűnését) is. Az összehasonlító védjegyvizsgálat a kutatókartonok alapján történik. A szó- és az ábrás védjegyek külön-külön rendszerben vannak tárolva.

Mivel a szóvédjegy kutatásának lényege az egész kifejezés írásbeli egybevetése az azonos és hasonló megjelölésekkel, a szóvédjegykartonok rendszerezési elve a betűrend. (E rendezési elv szerint vannak besorolva a kombinált szó- és ábrás védjegyek is.)

A kizárólag ábrából álló megjelölések nyilvántartásának (kartonrendszerének) alapja az ezek osztályozására szolgáló Bécsi Megállapodás, amelynek Magyarország nem tagja, de rendszerezési elvét mégis alkalmazza, pontosabban 1988 óta a korábban használt nemzeti osztályozásról folyamatosan erre tér át. Erre azért van szükség, mert a Szellemi Tulajdon Világszervezetének (World Intellectual Property Organization = WIPO) genfi Nemzetközi Irodája által lajstromozott nemzetközi védjegyeket 1986 óta eszerint osztályozzák. (A rendszer az ábrák tárgya szerint 29 kategóriára, ezeken belül osztályokra és alosztályokra tagolódik.)

Az árujegyzékek meghatározása és nyilvántartása a termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó Nizzai Megállapodás alapján történik. E nemzetközi klasszifikáció magyar fordítása a WIPO 1987. évi kiadványa alapján készült el, és rövidesen megjelenik. E rendszerben a 34 áru és 8 szolgáltatási osztályba tartozó valamennyi termék, illetve szolgáltatás osztályonként van betűrendbe szedve.

Az árujegyzék hasonlóságának vizsgálatánál nem egyedüli szempont, hogy az áruk azonos osztályba tartoznak-e. A védjegy törvény végrehajtási utasítása szerint az áruk akkor hasonlóak, ha közös rendeltetésük vagy egyéb műszaki, gazdasági vagy értékesítési jellemzőik alapján a vásárlók arra következtethetnek, hogy előállítójuk vagy forgalmazójuk ugyanaz a vállalat. Egyes esetekben az azonos osztályba sorolt áruk tehát nem minősülnek hasonlóknak, míg más helyzetekben igen, annak ellenére, hogy az osztályozás más-más osztályába vannak besorolva.

Különösen a következő osztályokban szereplő termékek között kell az összefüggéseket e szempontból vizsgálni:

- ▶ 1. és 5. áruosztály (vegyi termékek – gyógyszerek),
- ▶ 23–24. áruosztály (fonalak – szövetek),
- ▶ 29–30–31. áruosztály (hús, tej – liszt, kenyér, fűszer, mezőgazdasági termékek),
- ▶ 32–33. áruosztály (sörök, üdítőitalok – szeszes italok),

továbbá az összefüggést mutató termék- és szolgáltatási osztályok között.

Alapvető szempont, hogy országunkban azonos üzlettypusokban szokták-e a vizsgált termékeket árulni. Mivel azonban bizonyos kereskedelmi helyeken – elsősorban az áruházakban – kapható termékek skálája széles, hasonlóságukat következetesen nem lehet megállapítani a "közös értékesítési jellemzők" indoklással. Termékvédjegyek összehasonlításánál ilyen helyzetekben azt kell mérlegelni, hogy a vásárlók következtethetnek-e azonos előállítóra a védjegyekből. Az árujegyzék hasonlósága adott esetben az árujegyzék korlátozásával rendezhető.

A magyar védjegyek nyilvántartását a bejelentők szerinti kartonrendszer teszi teljessé, amelyből megállapítható, hogy egy-egy védjegy jogosult (aki az árujegyzékben szereplő terméket előállítja, illetve a szolgáltatást végzi) milyen védjegyekkel rendelkezik.

A védjegy lajstromozási eljárás során beérkezett valamennyi irat az OTH központi irattárában ügyirat-(akta)szám szerint van lerakva.

A hazai védjegy-nyilvántartás hagyományos rendszere, jóllehet időigényes és fáradságos munkát jelent mind a nyilvántartást végzőknek (évente mintegy 3000 nemzetközi és kb. 1500 hazai bejelentés érkezik), mind pedig a védjegykutatást végzőknek, megbízhatóan működik. Ezt bizonyítja az is, hogy egy évben mindössze kb. 15 esetben érkezik az OTH-hoz védjegy törlés iránti kérelem a korábbi jogokkal való ütközés miatt, és ezeknek is csak kb. fele bizonyul megalapozottnak.

A rendszer gépesítése ennek ellenére egyre sürgetőbb feladat a védjegyek számának megszorodása miatt, bár az összes bibliográfiai adatot felölelő adatbázis kifejlesztése megfelelően működő szoftverrel több évet igénylő, technikai és gazdasági tényezőktől függő program. Ezt a genfi Nemzetközi Iroda évek óta folyó számítógépes adatfeldolgozása egyértelműen tanúsítja.

Nemzetközi védjegy-nyilvántartás

A Nemzetközi Iroda 1981 óta folyamatosan gépesíti a Madridi Megállapodás szerint érvényben lévő – kb. 280 000 védjegyre kiterjedő – nemzetközi nyilvántartását a SEMIRA (Système Enregistrement des Marques Internationales dans un Registre Automatisé) rendszerben. A számítógépes rendszer kialakítása több szakaszban ment végbe: 1981–83 között kezdődött az új bejelentések, 1983 szeptemberétől a megújítások, 1986. január 1-jétől pedig a módosítások feldolgozása valamennyi érvényben lévő védjegy vonatkozásában, rögzítéskori állapotukban. A gépre vitt adatok nem tartalmazzák a védjegyek "történetét".

A számítógépes rendszerben rögzített új bejelentésekről, megújításokról és módosításokról mágnesszalaggal működő "fotokompozíciós" rendszer készíti a nemzeti hivataloknak szóló értesítéseket.

A védjegyre vonatkozó valamennyi iratot (átlagosan 15 oldal/védjegy = 4 200 000 oldal) kompakt irattárolási rendszerben helyezik el.

Évente kb. 6000 védjegy válik érvénytelenné. Ezek aktáit mikrofilmre viszik és megsemmisítik. Mivel azonban évente kb. 9000 új bejelentés érkezik a Nemzetközi Irodához, az irattár évente mégis mintegy 3000 védjegy aktájával növekszik.

A gépesítés jelenlegi szakaszában (1989 közepe) 162 000 nemzetközi védjegy adatai kerültek feldolgozásra a meglévő 280 000-ból. A gépesítés ütemét tekintve, 1995 végére várható az átállás befejezése.

Az akták számának növekedése miatt, illetve kezelésük biztonságának növelése érdekében *optikai lemezes* rendszer bevezetését irányozták elő. Ez az új technikai eljárás a kompakt hanglemezekhez hasonlóan működik. Egy-egy lemez ötvenezer A4 formátumú számozott kép rögzítését teszi lehetővé. Így 84 lemezre felvihető lesz a 280 000 nemzetközi védjegy valamennyi irata, illetve adata. A képernyőn bármely oldal előhívható, majd kinyomtatható. Az optikai lemezek rendszere összekapcsolható az adatbázis számítógépeivel. A védjegy adatainak számítógépes rögzítése után minden iratot az optikai lemezre visznek. Így megszüntethető az iratok tárolása, és lehetővé válik a teljes mértékű elektronikus ügyiratkezelés (kb. 8 éven belül).

Az ipari minták nyilvántartása

Az ipari minták, az ipari termékek külső formájának oltalmáról az 1978. évi 28. tvr. rendelkezik, amely szerint a mintaoltalom terjedelmét a mintaoltalmi lajstromban elhelyezett fényképről, illetőleg rajzból megállapítható külső forma határozza meg. Az OTH ipari mintákra vonatkozó dokumentációjának, nyilvántartásának alapja tehát azon lajstromok összessége, amelyek a letétbe helyezett fényképeket (rajzokat) tartalmazzák. A mintaoltalom ugyancsak a lajstromo-

zással keletkezik. Az oltalmi idő öt év, amely egy ízben további öt évre hosszabbítható meg. A nyilvántartásba vétel, lajstromozás, a védjegyoltalommal megegyezően, ugyancsak konstitutív hatályú, dokumentációja hasonlós a bemutatott védjegy-nyilvántartáshoz.

Az eltérés abból az oltalmi követelményből adódik, hogy a jogszabály világviszonylatban is abszolút értelemben vett újdonságot ír elő.

Újdonságrontó a minta szerinti külsejű terméknek az elsőbbség időpontját megelőző, bármely módon történt nyilvánosságra jutása (előállítás, sajtótermékben, egyéb tömegkommunikációs eszköz általi közzétevése). A világviszonylatban megvalósuló újdonság a minta olyan fogalmi eleme, amely széles körű nyilvántartást tesz szükségessé, bár valamennyi létező anterioritás (előzmény) vizsgálata egyelőre nem lehetséges az adott technikai lehetőségek közepette. Az ellenkező bizonyításáig az újdonság vélelmezett, és minden újdonságrontó adat oltalmazási akadályként használható fel.

Az OTH olyan újdonságvizsgálatot lehetővé tevő nyilvános kutatókarton-rendszert vezet, amely felöleli a Magyarországon érvényes kb. 5000 hazai és nemzetközi mintát. A jelentősebb formatervezési kultúrájú országokból rendszeresen érkező közlönnyök, kiadványok, szakfolyóiratok és a külföldön oltalomban részesített minták gyűjteménye egészíti ki ezt a nyilvántartást. Közülük említést érdemel az 1984-ben indult *International Designs Bulletin*, amely az ipari minták nemzetközi oltalmára létesült Hági Megállapodás keretében tett nemzetközi ipari mintabejelentések dokumentációját teszi közzé, továbbá a Benelux államok és Svédország mintaközlönnyé.

A mintaoltalom jogosultja tekintetében is különbözik a védjegytől. Bejelentő lehet a szerző (aki a mintát megalkotta), szolgálati minta esetén (ha a szerzőnek munkaviszonyból vagy más jogviszonyból folyó kötelessége, hogy a mintát megalkossa) pedig a munkáltató. A kutatási nyilvántartást a szerzők, bejelentők és a lajstromszám szerinti kartonrendszer teszi teljessé.

Iparjogvédelmi kiadványok

A Párizsi Uniós Egyezmény előírása alapján Magyarország iparjogvédelmi hatósága hivatalos lapjában, a havonta megjelenő *Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő* ben teszi közzé a magyar bejelentőktől származó lajstromozott védjegyeket és ipari mintákat, valamint az ezek jogi státusát érintő változásokat.

A közlöny melléklete az évente kiadott *név- és tárgymutató*, amely tartalmazza az év során meghirdetett hazai védjegyeket és ipari mintákat lajstromszám, védjegyszó (az ábrával kombinált szóvédjegy estében ennek csak jelzése szerepel), bejelentő, áruosztály szerinti csoportosításokban.

A védjegyjog szabályaiban és eljárásaiban való eligazodást a módszertani füzetek könnyítik meg, pl.: *Útmutató védjegy- és ipari mintaoltalmi ügyekben, A védjegyjog szabályai* című kiadványok.

A külföldi országok hivatalos védjegyközlőnei a *Szabadalmi Tárb*ban található. A genfi Nemzetközi Iroda a lajstromozásokat, a megújításokat, a törléseket és a nemzetközi lajstromba bejegyzett egyéb módosításokat havonta teszi közzé a *Les Marques Internationales* c. folyóiratban. Ez a folyóirat minden

év elején mutatót ad ki, amely védjegyjogosultak szerinti betűrendben sorolja fel az előző évben közzétett lajstromozásokat. A védjegyek nemzetközi lajstromozásáról éves statisztikát ad ki.

A Párizsi Unió Egyezmény szerint meghatározott tagdíjfizetés ellenében a hatóságokat a Nemzetközi Irodától megilleti a *Les Marques Internationales* c. lap, amelynek egyes számai az OTH-ban a nyilvánosság számára visszamenőleg rendelkezésre állnak.

Beérkezett: 1990. I. 17-én.

Számítógépes tanfolyamok az NTMIK-ban

A Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ (NTMIK) 1990-ben tanfolyamokat szervez a következő témákban.

A CDS/ISIS/M programrendszer

máj.15-18.

Részvételi díj: 220 Rbl

Információkeresés párbeszédés üzemmódban rendelkezésre álló adatbázisokban. Felhasználók oktatása

ápr. 10-13.
és nov. 20-23.

Részvételi díj: 200 Rbl

A DIALOG párbeszédés információkereső rendszercsalád

jún. 26-29.

Részvételi díj: 550 Rbl

A CDS/ISIS/VS programrendszer

nov. 27-30.

Részvételi díj: 270 Rbl

Távhozzáférés az adatbázisokhoz és helyi számítógépes hálózatok

okt.-nov.

Részvételi díj: 250 Rbl

Termékek műszaki színvonalának értékelési rendszerei

nov.-dec. (5 nap)

Részvételi díj: 897 Rbl

Adatbázisok felhasználása tudományos-műszaki problémák információs ellátására

egynapos
(a jelentkezésektől
függően)

Részvételi díj: 50 Rbl

Részletesebb felvilágosítással szolgál:

Ligeti Ádám

NTMIR Magyar Tanács Titkársága

Budapest VIII., Múzeum u. 17.

Tel.: 138-2875, 138-4803

